

Učitelé pro kvalitní maturitu

Adresáti: poslanci a senátoři Parlamentu České republiky

My, učitelé středních škol, na základě svých poznatků i zkušeností vyjadřujeme své stanovisko k současné podobě připravované maturitní zkoušky a obracíme se s ním na členy Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a členy Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu PČR:

1. Zkouška v podobě, v níž je připravována prostřednictvím školení zadavatelů a hodnotitelů, porušuje školský zákon 561/2004 i vyhlášku MŠMT 177/2009, neboť se snaží zavádět mnohem vyšší míru unifikace, než s jakou obě normy explicitně počítají. Taková míra byrokratické kontroly nad výchovně vzdělávacím procesem jednoznačně snižuje kvalitu jak zkoušky samotné, tak vzdělávání, jež maturitní zkoušce předchází.

2. Nezpochybňujeme právo ani nárok státní správy uplatňovat takové evaluační mechanismy, které mohou diagnostikovat nejnižší přijatelnou úroveň školní edukace. Zjišťujeme však, že hlavním efektem snah, které v tomto směru vyvíjí organizace Cermat, je naopak striktní stanovení stropu pro znalosti i dovednosti maturantů, neboť maturitní zkouška ve své připravované podobě znemožňuje studentům i učitelům uplatnit jejich osobnostní profilaci, nadstandardní schopnosti i zdůvodněný subjektivní pohled na skutečnost.

3. Zkouška tím, že se soustřeďuje jednak na triviální myšlenkové postupy, jednak na přebujelou, jednotnou a detailní faktografii, oživuje dávno metodologicky překonané pozitivistické pojetí vzdělávání a zabraňuje školám realizovat výuku podle školních vzdělávacích programů, kde by měl být důraz položen na odborná, regionální aj. specifika, na rozvoj kultury myšlení a na dialogický ráz výuky i zkoušky. Tvůrci nové maturity vůbec nerespektují rozdílné zaměření středních škol (rozdíly jsou i mezi gymnázii): kromě jiného neberou v potaz, že funkci, a tedy i obsah a metody výuky je účelné tomuto zaměření do jisté (odborně zdůvodnitelné) míry přizpůsobit.

4. Školení hodnotitelů jen potvrdilo to, co bylo zřejmé již předem, totiž že požadovanou bezrozpornou a matematizovatelnou objektivitu hodnocení stejně nelze dosáhnout, neboť to neumožňuje povaha vyučovacích předmětů. V tomto smyslu tedy nová klasifikační pravidla nepřinášejí vůbec nic nového, zkoušejícího jen zbytečně zatěžují neefektivními administrativními úkony a obracejí jeho pozornost od celostního posouzení výkonu žáka k pouhé sumarizaci dílčích, předem určených položek.

5. Záměr, že učitelé by měli při hodnocení písemné i ústní části jazykové zkoušky pracovat s užší než pětistupňovou hodnotící škálou a že konečnou známku místo nich stanoví úředníci Cermatu, představuje neakceptovatelnou formu sociálního inženýrství, které jen přispívá k posílení selektivního charakteru výuky, jenž je přitom českému školství dlouhodobě vytýkán.

6. Pracovníci Cermatu sami přiznali, že se u nás nikdo dlouhodobě nezabýval otázkou, zda je např. v předmětu

český jazyk a literatura vhodné využít při zkoušce standardizované testy (nebyli schopni uvést ani jedinou odbornou studii na toto téma) a neodpověděli ani na otázku, co se těmito testy vlastně zjistí. V době, kdy v různých zemích sílí kritika standardizovaných testů a z nich odvozených žebříčků nebo kdy roste odpor proti plánům na zavedení této praxe, je nutno tuto problematiku znovu důkladně prozkoumat.

7. Nová státní maturita je velmi neefektivní investicí a stamilionové částky, které musejí být na její zajištění vynaloženy, končí nezdárně mimo resort, v rukou soukromých subjektů. Výše dosud spotřebovaných finančních prostředků nesmí být současně využívána jako argument pro spuštění projektu v nejbližším možném termínu. V zemi, kde se narodil J. A. Komenský, nelze akceptovat takové pojetí vzdělávání, jehož dominujícím cílem je produkce lidských zdrojů, od kterých se v podstatě neočekává nic víc než jen okamžitá využitelnost na trhu práce. Nová státní maturita je rovněž jedním z výmluvných dokladů toho, jak lze svobodné a objektivní, pravdu hledající vzdělávání nenápadně podřizovat krátkodobým záměrům byznysu.

8. Proto požadujeme následující úpravy maturitní zkoušky: Testová část, společná všem maturantům, bude realizována jednoúrovňově tak, aby prověřila základní učivo v oboru jazykové komunikace (případně v dalších, podobně všeobecných oborech). Test bude hodnocen „zápočtovým“ způsobem (vyhověl – nevyhověl) a zajistí, že maturitní zkoušku úspěšně vykoná jen student s nezbytným minimem znalostí i dovedností; tak bude i nadále zaručena akceptabilita české maturity v mezinárodním srovnání. Test může organizovat Cermat nebo ministerstvem pověřený soukromý subjekt. Student může test složit v kterémkoli ročníku střední školy a vytvořit si tak podmínky pro profilovou část studia, v případě neúspěchu může student test opakovat.

9. Další části maturitní zkoušky z jazyka (písemná a ústní) zůstanou v gesci školy. Časová dotace i povaha zadání v těchto částech zkoušky se mohou vrátit směrem k dosavadní praxi, aby byla obnovena náročnost maturity. Ministerstvo může v tomto směru vydávat metodická doporučení, která poslouží např. mladým učitelům nebo nově budovaným studijním oborům. Víme, že tento model se již v některých evropských státech používá a že se osvědčil.

10. Ministerstvo školství zajistí vznik a existenci stálého fóra pro diskusi o poznatcích z realizace nové maturity. Mezi účastníky by měly být také respektované osobnosti ze vzdělávací sféry, které by byly zárukou komplexního posouzení zkoušek nikoli jen z krátkodobého, utilitaristického hlediska. Bude vytvořen mechanismus, jehož prostřednictvím bude fórum vykonávat veřejnou kontrolu nad organizací Cermat, která v současné době takovou kontrolu zcela postrádá.

České Budějovice 21. února 2010

Petiční výbor ve složení:

Mgr. Petra Kriegelová, V. Volfa 25, 370 05 České Budějovice, Mgr. Karel Lippmann, Písecká 15, 370 11 České Budějovice (oprávněn zastupovat petiční výbor), Mgr. Tomáš Malina, Dr. Bureše 1, 370 05 České Budějovice, Mgr. Hana Žížalová, Fr. Halase 13, 370 08 České Budějovice.

Zmocněnec petičního výboru pro styk s úřady: Mgr. Karel Lippmann, Písecká 15, 370 11 České Budějovice E-mail: peticematur@seznam.cz.

Přílohy:

Soubory: